

Mot en tid som flytt

SOM-undersökningen 2025
SOM-rapport nr 85

Anders Carlander, Amanda Ramsälv,
Björn Rönnerstrand och Patrik Öhberg (Red.)

Redaktörer: Anders Carlander, Amanda Ramsälv,

Björn Rönnerstrand & Patrik Öhberg

© Författarna och SOM-institutet

Teknisk redaktör: Anna Fägerquist

Omslag: Daniel Zachrisson

Redigering: Henny Östlund

Tryck: Publit 2026

ISBN: 978-91-89673-57-1

ISSN: 0284-4788

ISRN: GU-STJM--85-SE

INNEHÅLL

Förord	9
Mot en tid som flytt Anders Carlander, Amanda Ramsälv, Björn Rönnerstrand och Patrik Öhberg	11
DEMOKRATI & SAMHÄLLE	
Omprioriteringar i synen på yttrandefrihetens gränser i Sverige Ulrika Andersson	25
Torrlägg träsket? Svenska folkets inställning till lobbyism och politisk påverkan Felix Cassel, Tilda Ekström och Patrik Öhberg	41
Gatans parlament eller ett normalt sätt att påverka politiken? Svenskarnas deltagande i och syn på demonstrationer Magnus Wennerhag, Joakim Ekman och Adrienne Sörbom	57
En ny kalkyl? Det politiska klimatets betydelse för viljan att bli politiker Linda Graff, Nazita Lajevardi, Moa Mårtensson och Kåre Vernby	75
Att övervaka framtiden Marie Eneman och Jan Ljungberg	93
Missnöjets geografi – Samspelet mellan territoriell (o)rättvisa och politiska attityder i partival Jenny de Fine Licht, David Karlsson och Louise Skoog	107
Rättsväsendets förtroendekris och återhämtning Ylva Norén Bretzer och Johan Rosquist	119
FÖRSVAR & BEREDSKAP	
Ur askan i elden? Opinionsstödet för Nato och den ömsesidiga försvarsförpliktelsen Sten Widmalm och Thomas Persson	137

När horisonten mörknar klarnar stödet Joakim Berndtsson, Tony Blomqvist Mickelsson och Lotta Victor Tillberg	157
Har svenskarna slutat ängslas och lärt sig älska bomben? Svenska folkets inställning till svenska kärnvapen Felix Cassel, Björn Rönnerstrand, Torsten Rönnerstrand och Patrik Öhberg	169
MEDIER & KULTUR	
En digitaliserad befolkning Annika Bergström	183
Strukturella förändringar i förtroendet för svenska medier: användning, politisering och samhällsvärde Ulrika Andersson	197
AI blir vardag: användning, oro och ideologiska skillnader Marcus Weissenbilder, Freja Wessman och Annika Bergström	221
Viktigt och intressant att hålla sig informerad Annika Bergström	235
Varför avstår vi från nyheter? Om betydelsen av betalväggar, mediemisstro och överbelastning Ulrika Andersson	247
VÄLFÄRD & OFFENTLIG SEKTOR	
Förvaltningsmyndigheter ska iaktta saklighet och opartiskhet Sören Holmberg och Marcus Weissenbilder	269
Den eviga klyftan (som få vill veta av) Anders Carlander och Klara Persson	285
Medborgarna om skolpolitiska förändringar under fyrtio år – Centralism, Nyliberalism och Globalisering Sverker Lindblad, Helena Korp, Monica Reichenberg och Gun-Britt Wärvik	299
Arbetstidsförkortning: En fråga om arbetsrätt, folkhälsa eller jämställdhet? Cornelia Andersson, Freja Wessman och Anders Carlander	317

IDEOLOGI & VÄRDERINGAR

Vart är tilliten på väg?

Klara Persson och Anders Carlander 335

Religiösa konservativa unga män och andra aktuella myter

Magnus Hagevi 355

Varför blir det så få barn? Barnafödande och familjebildning i Sverige

Elias Markstedt, Patrik Öhberg, Marcus Weissenbilder och Ulrika Andersson 373

Ensam är inte stark: Om ensamhet, hälsa och livskvalité

Cornelia Andersson, Marcus Weissenbilder och Annika Bergström 387

Hur kan vi förstå viljan att straffa?

Klara Hermansson, Kalle Tryggvesson, Marie Demker och Tove Pettersson 405

LÄNGTAN TILLBAKA

1980

Julia Bergquist, Felix Cassel, Maral Darakhsh och Björn Rönnerstrand 423

Den starka statens återkomst

Julia Bergquist, Felix Cassel, Maral Darakhsh och Björn Rönnerstrand 434

ENERGI & KLIMAT

Veto över vinden? Det kommunala vetots påverkan på attityder till policyförslag för utbyggd vindkraft i Sverige

Sofia Axelsson, Simon Matti och Emma Pakkala 445

De rika och klimatet – Svenska folkets inställning till rika individer i ljuset av klimatkrisen

Kajsa Emilsson, Jayeon Lee, Max Koch och Håkan Johansson 459

Vem förtjänar att kompenseras när klimatpolitiken känns i plånboken?

Maria Nordbrandt och Moa Mårtensson 479

Gör Sverige kärnkraftsstort igen
Sören Holmberg, Richard Karlsson och Björn Rönnerstrand 495

METODREDOVISNING

Den nationella SOM-undersökningen 2025
Klara Persson 513

BILAGOR

Om författarna 525

SOM-institutets böcker 533

FÖRORD

Mot en tid som flytt är SOM-institutets 85:e forskarantologi sedan starten 1986. Den bygger på 2025 års nationella SOM-undersökning – den 40:e i ordningen. Undersökningen genomfördes som nio riksrepresentativa urval om vardera 3 750 slumpmässigt utvalda personer boende i Sverige i åldrarna 16 och äldre. De nio delundersökningarna är att betrakta som editioner av samma studie. Uppsättningen av enkätfrågor varierar något mellan editionerna men de innehåller också ett stort antal gemensamma frågor om samhälle, opinion och medier samt demografi och bakgrund.

Huvuddelen av de svar som ligger till grund för analyserna i boken inkom under oktober 2025. Ansvarig för datainsamlingen har varit *Indikator – Institutet för kvalitetsindikatorer* med Klara Bové som fältledare. Närmare uppgifter om undersökningens uppläggning och genomförande finns i metodredovisningen längst bak i boken. En mer utförlig dokumentation av 2025 års SOM-undersökningar finns att ladda ner på SOM-institutets webbplats (SOM-rapport 2026:3).

I boken medverkar forskare från olika ämnesområden och lärosäten. De sammanlagt trettio kapitlen speglar den ämnesmässiga bredd som finns i SOM-undersökningarna. Varje författare svarar själv för sin tolkning av data och slutsatserna i respektive kapitel.

Dataunderlaget från tidigare SOM-undersökningar är tillgängliga för akademisk forskning och utbildning via Svensk Nationell Datatjänst (SND) vid Göteborgs universitet. De antologier som hittills utgivits av SOM-institutet finns förtecknade längst bak i föreliggande volym. Mer information om SOM-institutet finns på institutets webbplats.

Göteborg i maj 2026

Anders Carlander
Fil.dr
SOM-institutet
Göteborgs universitet

Amanda Ramsälv
Fil.dr
Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation
Göteborgs universitet

Björn Rönnerstrand
Docent
SOM-institutet
Göteborgs universitet

Patrik Öhberg
Docent
SOM-institutet
Göteborgs universitet

